

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА
імені О.М. Бекетова

СТАНДАРТ ВИЩОЇ ОСВІТИ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Ректор **В.М. Бабасов**
 25 вересня 2014 р.

ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ

ПРОГРАМА

навчальної дисципліни за вибором
підготовки бакалавра
галузі знань 0401 «Природничі науки»
напряму 6.040106 «Екологія, охорона навколишнього середовища та
збалансоване природокористування»

(шифр дисципліни за ОПП _____)

Стандарт чинний з дати затвердження

Харків - 2014

РОЗРОБЛЕНО: Харківський національний університет міського господарства імені
О.М. Бекетова

КАФЕДРА

ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ

РОЗРОБНИК:

доц. Федотова Ю.В.

ЗАВІДУВАЧ КАФЕДРИ

(Решетило В.П)

« 26 » серпня 2014 р., протокол № 10

Схвалено **випусковою** кафедрою Інженерної екології та екологічної безпеки міст

Протокол від « 24 » серпня 2014 року № 1

Завідувач випускової кафедри

(Стольберг Ф.В.)

Програма відповідає формі Програми навчальної дисципліни, що затверджена Наказом по
ХНУМГ ім. О.М. Бекетова від 24 лютого 2014 р. № 46-01.

Методист НМВ

(Солнышкин) « 8 » 09 2014 р.

Обговорено та рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету
ІНЖЕНЕРНОЇ ЕКОЛОГІЇ МІСТ

Голова Вченої ради

(Ткачов В.О.) «9» вересня 2014 р., протокол № 1

Цей стандарт не може бути тиражований або відтворений будь яким способом без
письмової згоди ХНУМГ ім. О.М. Бекетова

© ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2014 рік
© Ю.В Федотова., 2014 рік

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Економічна теорія» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра напряму 6.040106 «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування». Навчальним планом передбачені фахові спрямування «Екологія та охорона навколишнього середовища», «Екологічна безпека».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є основоположні економічні категорії, економічні закони та принципи функціонування економічних систем, економічні відносини, господарчі механізми та дії людей, спрямовані на ефективне господарювання в умовах обмежених економічних і природних ресурсів, особливості ринкових перетворень економіки України, сучасні процеси глобалізації економічного життя людства.

Міждисциплінарні зв'язки:

Вивчення цієї дисципліни безпосередньо спирається на:	На результати вивчення цієї дисципліни безпосередньо спираються:
Історія України	Екологічне підприємництво з основами менеджменту
Правознавство	Економіка природокористування
	Економіка природоохоронної діяльності

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів (ЗМ):

ЗМ 1. Економічний розвиток: рушійні сили та ступені.

ЗМ 2. Мікроекономічний аспект розвитку економіки.

ЗМ 3. Макроекономічний рівень господарювання.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Економічна теорія» є формування систем знань з теоретичних питань економіки.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Економічна теорія» є отримання навичок загального аналізу основних економічних подій в своїй країні та за її межами, знаходження й використання інформації, необхідної для орієнтування в основних поточних проблемах економіки.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- засади загального аналізу основних економічних подій в своїй країні та за її межами;
- знаходження використання інформації, необхідної для орієнтування в основних поточних проблемах економіки;

вміти:

- за результатами аналізу економічних показників діяльності підприємства, використовуючи моделі поведінки виробника прогнозувати оптимальні

- витрати на виробництві та максимальні прибутки за короткотерміновий та довготерміновий періоди; визначати ціну та обсяг виробництва в умовах конкуренції;
- за результатами аналізу законодавчих та нормативних актів України, використовуючи макроекономічні моделі, за допомогою співставлення та порівняння приймати професійні рішення, адекватні державній економічній політиці;
  - на основі аналізу потреб та сімейного бюджету господарств використовуючи моделі поведінки споживача, здійснювати прогноз максимізації загальної корисності та платоспроможності домашнього господарства за фактичних бюджетних обмежень.
  - на основі аналізу наявних споживчих благ, використовуючи класифікаційні ознаки, класифікувати та визначати потреби суспільства;
  - на основі співвідношення механізмів державного та ринкового регулювання, державної та приватної власності,
  - використовуючи класифікаційні ознаки, класифікувати та визначати типи економічних систем.
  - на основі аналізу макроекономічних показників, використовуючи моделі загальної економічної рівноваги, здійснювати прогноз можливих наслідків порушення макроекономічної рівноваги та їх впливу на поведінку економічних суб'єктів;
  - на основі аналізу показників світових ринків зовнішньоекономічної діяльності, використовуючи моделі абсолютних, відносних та конкурентних переваг, визначити систему можливих конкурентних переваг і пріоритетів розвитку національної економіки.

мати компетентності:

- за допомогою загальнонаукових та спеціальних економічних методів здійснювати аналіз економічних явищ та подій на мікро- та макроекономічних рівнях дослідження.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 72 години / 2,0 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни (за ОПП, з урахуванням розбіжностей у термінології)

Змістовий модуль 1.1. Економічний розвиток: рушійні сили та ступені

Тема 1. Предмет економічної теорії та її використання

1. Виникнення і розвиток економічної теорії.
2. Предмет економічної теорії, його структура та еволюція визначення. Функції економічної теорії.
3. Методи пізнання економічного життя суспільства. Економічні категорії, закони й принципи. Пізнання і використання економічних законів.

Тема 2. Загальні основи економічного розвитку

1. Економічні потреби та виробничі можливості суспільства.
2. Економічна система: поняття та основні типи.
3. Власність та її роль в економічному розвитку суспільства
4. Проблеми економіки природокористування.

Тема 3. Виробництво, його фактори та ефективність. Форми організації суспільного виробництва та їхня еволюція

1. Сутність і структура суспільного виробництва. Процес суспільного виробництва та його еволюція
2. Фактори виробництва та їх взаємодія.
3. Економічна ефективність суспільного виробництва, її показники.
4. Національне та товарне виробництво: сутність та типи.
5. Економічні та неекономічні блага. Товар і його властивості.
6. Закон вартості та його функції.
7. Сутність і функції грошей. Закони грошового обігу.

Змістовий модуль 2. Мікроекономічний аспект розвитку економіки

Тема 4. Ринкове господарство як невід'ємна складова товарного виробництва. Механізм функціонування ринку

1. Риси, функції, структура та інфраструктура ринку.
2. Основні суб'єкти ринкової економіки.
3. Держава як суб'єкт ринкового господарства.
4. Сутність попиту і фактори, що його визначають.
5. Споживчий вибір. Бюджетна лінія. Крива байдужості.
6. Пропозиція: зміст і фактори, що на неї впливають.
7. Взаємодія попиту і пропозиції. Ринкова рівновага.
8. Еластичність попиту і пропозиції.

Тема 5. Підприємство у ринковій економіці

1. Підприємницька діяльність, її сутність та різноманітність організаційних форм.
2. Теорія фірми. Ресурси фірми. Капітал фірми: сутність, структура, оборот та кругообіг.
3. Виробництво і виробнича функція.
4. Витрати виробництва і прибуток.
5. Управління фірмою. Менеджмент та маркетингова діяльність фірми.

Тема 6. Конкуренція і монополія у ринковій економіці

1. Конкуренція, її сутність та основні функції в ринковій економіці.
2. Види економічної конкуренції.
3. Монополія: причини виникнення, суть та основні форми.
4. Антимонопольна політика держави.

Змістовий модуль 3. Макроекономічний рівень господарювання

Тема 7. Макроекономічний рівень господарювання. Основні макроекономічні показники

1. Національне виробництво і відтворення: зміст, види та пропорції.
2. Система національного рахівництва: необхідність виникнення, зміст, цілі та принципи побудови.
3. Основні макроекономічні показники СНР. Методика розрахунку основних макроекономічних показників.
4. Сукупний попит та сукупна пропозиція. Макроекономічна рівновага.

Тема 8. Макроекономічна нестабільність і економічне зростання. Інфляція, безробіття

1. Циклічний характер розвитку економіки. Економічний цикл та його фази. Класифікація економічних циклів
2. Інфляція, її сутність, причини, види і соціально-економічні наслідки.
3. Безробіття, його зміст, причини, види, форми. Наслідки впливу безробіття на економіку.
4. Економічне зростання: зміст, типи, чинники. Концепції та найпростіші моделі економічного зростання

Тема 9. Основні напрями регулювання економіки

1. Фінансова система: необхідність, зміст, структура та функції фінансів. Державний бюджет, бюджетний дефіцит і державний борг.
2. Основи оподаткування.
3. Грошовий ринок: попит на гроші, пропозиція грошей. Грошово-кредитна політика держави, її види.
4. Кредитна система та її структура. Форми і функції кредиту.
5. Причини нестабільності грошово-кредитної системи та заходи щодо її стабілізації.

Тема 10. Закономірності розвитку світового господарства

1. Міжнародний поділ праці та інтернаціоналізація економіки як основа формування світового господарства.
2. Основні форми міжнародних економічних відносин. Торговельний і платіжний баланс країни.
3. Глобалізація економіки та загально цивілізаційні проблеми людства.
4. Проблеми інтеграції України у світове господарство.

Індивідуальні завдання:

- контрольна робота для студентів заочної форми навчання.

3. Рекомендована література

1. Економічна теорія: політекономія / За ред.. В.Д. Базилевича –К.: Знання-прес, 2008. -719с.
2. Основи економічної теорії: політ економічний аспект: Підручник / Г.Н.Климко та ін. - К.: Знання –Прес, 2002. - 615с.
3. Перехідна економіка: підручник / За ред.. В.М.Гейця.- К.: Вища школа, 2003. – 591с.
4. Політична економія: Навч. посібник / за ред. К.Т. Кривенка.-К.: КНЕУ, 2005.- 508с.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання екзамен

5. Засоби діагностики успішності навчання

Комплекти письмових завдань для модульних робіт із зазначенням кількості балів, які можна отримати за кожну тему та модуль в цілому; теми для контрольної роботи (для студентів заочної форми навчання).

Для студентів заочної форми навчання передбачається виконання контрольної роботи.

Екзамен для студентів денної та заочної форм навчання проводиться у письмовій формі. Екзаменаційний білет містить тестові завдання, теоретичні питання та задачу.

АНОТАЦІЯ

Мета вивчення: формування систем знань з теоретичних питань економіки.

Предмет дисципліни: основоположні економічні категорії, економічні закони та принципи функціонування економічних систем, економічні відносини, господарчі механізми та дії людей, спрямовані на ефективне господарювання в умовах обмежених економічних і природних ресурсів, особливості ринкових перетворень економіки України, сучасні процеси глобалізації економічного життя людства.

Змістові модулі: економічний розвиток: рушійні сили та ступені; мікроекономічний аспект розвитку економіки; макроекономічний рівень господарювання.

ABSTRACT (ANNOTATION)

Purpose: formation of knowledge system on theoretical questions of economy.

Object: basic economic categories, economic laws and principles of functioning of economic systems; economic relations, an economic mechanism and the actions of the people directed on effective managing in conditions limited economic and natural resources; features of market transformations of economy of Ukraine; modern processes of globalization of an economic life.

Contents modules: economic development: driving forces and degrees; microeconomic aspect of development of economy; macroeconomic level of managing.

АННОТАЦИЯ

Цель изучения: формирование системы знаний по теоретическим вопросам экономики.

Предмет дисциплины: основополагающие экономические категории, экономические законы и принципы функционирования экономических систем; экономические отношения, хозяйственный механизм и действия людей, направленные на эффективное хозяйствование в условиях ограниченных экономических и природных ресурсов; особенности рыночных преобразований экономики Украины; современные процессы глобализации экономической жизни.

Модули содержания: экономическое развитие: движущие силы и степени; микроэкономический аспект развития экономики; макроэкономический уровень хозяйствования.